

инновационного развития предприятий /Н.Е. Брюховецкая, И.П.Булеев// Вісник економічної науки України. -№1. -2017.-С.7-15.

9. Редько Л. Розробка методики управління фінансовими ресурсами для забезпечення інноваційної діяльності машинобудівних підприємств /Л.Редько. – Інституціональний вектор економічного розвитку.- Вип.2. –Мелітополь: Вид-во КПУ, 2009.- С.168-178

10. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://uazakon.ru/ukr/ukr-zakon-ob-investitsionnoy-deyatelnosti.html>

11. Звіт про діяльність Спілки економістів України за 2016 рік. / За заг.ред. Оскольського. – К., Спілка економістів України. - 2017. – 270 с.

12. Ткач А. Інституціоналізація економіки- синергетичний парадокс /А.Ткач. – Інституціональний вектор економічного розвитку.- Вип.2. – Мелітополь: Вид-во КПУ, 2009.- С.7-12

Іраїда ЗАЙЦЕВА

Український державний університет залізничного транспорту, Україна

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ КРИПТОВАЛЮТИ В УКРАЇНІ

У світовій практиці перші спроби держрегулювання криптовалют почалися п'ять років тому, і піонером в цьому напрямку став Європейський Союз - в 2012-му ЄЦБ визнав біткоіни конвертованою децентралізованою віртуальною валютою. Поки не всі держави світу визначилися з правовим статусом, і не всі серед тих, хто вже визначився, відносяться до криптовалют позитивно. Основна законодавча активність почалася в 2014 році, і з кожним роком набирає обертів. На даний час паралельно з Україною в Росії обговорюються питання з регулювання ринку криптовалют.

У лютому поточного року юристи Axon Partners і криптовалютна консалтингова компанія ForkLog Research опублікували власний великий незалежний звіт про статус криптовалютного бізнесу в світі в найбільш сприятливих для нього юрисдикціях – "Правове регулювання криптовалютного бізнесу". Згідно з даними звіту, з точки зору закону і ведення бізнесу сприятливі умови для розвитку криптовалют в Австралії, Великобританії, США, Канаді та Японії. В Австралії з 2015 року криптовалюти не є фінансовим продуктом, при цьому всі операції з ними, крім інвестицій, оподатковуються. Схожа ситуація в Сінгапурі, де

податками обкладаються покупка і продаж, але не довгострокові інвестиції. У Великобританії з кінця 2016 року існує "регуляторна пісочниця" - місце, де Фінтех-стартапи можуть розробляти і тестувати свої продукти, взаємодіючи з реальними користувачами. На момент, визначений у звіті, в ньому знаходиться 9 стартапів в області ринку криптовалют.

Сприятливі умови для ведення криптовалютного бізнесу також в США, при цьому ситуація з правової точки зору складна, у зв'язку із тим, що країна децентралізована, і в кожному штаті є свій підхід до врегулювання цього питання. Так, в межах однієї країни криптовалюта вважається і аналогом грошей, і власністю, і біржовим товаром. У США поширені біткоіни-банкомати, а за децентралізовану віртуальну валюту можна придбати реальні товари.

Європейський Союз теж в цілому прихильний до криптовалюти, але законодавство, що регулює даний процес в різних країнах, відрізняється. У 2015 році Європейський суд ухвалив не оподатковувати операції з купівлі-продажу фіатних валют за біткоіни, і ця постанова актуальна для всіх країн ЄС. Більш того, у Швейцарії в одному з міст (Кьяссо) навіть дозволено своїм жителям оплачувати податки біткоінами. Досить лояльна до криптовалюти Австрія - в лютому в країні відкрився біткоін-банк, де можна отримати консультації з питань криптовалют, відкрити «гаманець» і обміняти на біткоіни євро або долари. Влада Швеції практикує отримання біткоінів в якості компенсації заборгованості, аргументуючи це тим, що актив нічим не гірше, наприклад, автомобіля. Острівна держава Вануату, більше половини доходів якого доводиться на офшорні операції, днями анонсувало продаж громадянства за біткоіни. Транзакції будуть проводитися через австралійську біржу за австралійським законодавством.

Серед держав з розвиненими економіками є як противники криптовалют, так і ті, хто обмежує деякі процедури. Так, влада Гонконгу вважає, що і блокчейн, і біткоіни можуть бути використані в злочинних цілях, тому не виводять його в праве поле. Жителі Китаю, після зниження урядом курсу юаня, зацікавилися інвестиціями в криптовалюту. У результаті восени цього року влада країни намірилася призупинити діяльність бірж і визнала поза законом ICO (це спричинило за собою істотне зниження курсу біткоіну). Південна Корея також заборонила ICO (форма залучення інвестицій у вигляді продажу інвесторам фіксованої кількості нових одиниць криптовалюти), але при цьому легалізувала міжнародні перекази біткоінів.

В цілому, питання безпеки, відмивання грошей і фінансування тероризму хвилює влади навіть тих країн, де лояльно ставляться до криптовалюти. Великобританія, Китай, Росія, США, Україна та інші наголошують про ці ризики і необхідність їх регулювання. У Росії планують прийняти закон про криптовалюту до кінця 2017 року. На даний момент є законопроекти, які пропонують позбавляти волі за майнінг на 4 або 7 років. Також майнерів хочуть внести до реєстру і оподатковувати (розмір податку не визначений), а також припинити "процес заманювання громадян в майнінг", блокуючи доступ до відповідних інтернет-ресурсів. Шукати володарів ферм розраховують по великих рахунках за електроенергію. Президент Росії акцентує увагу на тому, що криптовалюта сприяє шахрайським схемам, відмиванню грошей і, ймовірно, є "черговою мильною бульбашкою", і в децентралізованій системі не буде "юридично відповідального суб'єкта", якщо бульбашка лусне. Проти легалізації криптовалюти виступає Центробанк РФ, який порівнює їх з пірамідами з 90-х.

Що пропонують українські законопроекти? Обидва законопроекти дають власне визначення криптовалюти, майнінгу і іншим специфічним термінам, обумовлюють суб'єктів майнінгу, порядок регулювання діяльності бірж і супутні моменти відносно юридичної відповідальності та специфіки оподаткування. Позитивний момент в тому, що українські законотворці не забороняють операції з криптовалютами. Але обидва проекти істотно відрізняються один від одного.

Законопроект № 7381-1, на нашу думку, виглядає більш проробленим в порівнянні з № 7381.

Ключові положення законопроекту 7381 (від 6 жовтня):

– криптовалюта – предмет міни, до якого застосовуються загальні положення договору міни. Державне управління в сфері обігу криптовалют здійснюється НБУ. НБУ регулює діяльність криптовалютних бірж, через які мають проводитися всі операції. Кріпобіржа зобов'язана здійснювати моніторинг усіх транзакцій, ідентифікацію та персоніфікацію суб'єкта криптовалютних операцій в порядку, встановленому Національним банком України;

– володіти та майнити криптовалюту мають право в тому числі фізичні особи. Для майнінгу можуть використовуватися як власні, так і орендовані потужності. Намайнена криптовалюта оподатковується (розмір не встановлено);

– дохід, отриманий кріптовалютною біржею від здійснюваних операцій, оподатковується;

– до криптовалют застосовуються загальні норми як на право приватної власності. Майнер може розпоряджатися нею на свій розсуд - обмінювати на інші криптовалюти, електронні гроші, цінні папери, валютні цінності, товари і послуги;

– використання криптовалюти не може бути застосовано проти основ національної безпеки України, для закликів до повалення конституційного ладу, порушення територіальної цілісності України, вчинення терористичних актів, фінансування тероризму, легалізації (відмивання) доходів одержаних злочинним шляхом, обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших протиправних діяннях;

– дані про криптовалютні транзакції зберігаються у системі блокчейн та є відкритими та загальнодоступними для всіх суб'єктів криптовалютних операцій. Суб'єкт криптовалютних операцій зобов'язується зберігати дані про всі транзакції протягом 5 років.

Ключові положення ЗП 7381-1 (від 10 жовтня):

– криптовалюта вважається фінансовим активом. Кріптовібіржа - юридична особа, яка має статус фінансової установи та надає всі види фінансових послуг на ринку криптовалюта. Майнінг може займатися тільки юрособа або ФОП;

– регулювати ринок криптовалюта буде регулятор - спеціально створений для цього орган. Регулятор буде займатися видачею ліцензій на здійснення діяльності кріптовібірж і кріптообмінних операцій, забезпечувати контроль за їх діяльністю;

– забороняти або зупиняти діяльність фінансових установ, що надають послуги на ринку криптовалют; встановлювати правила і стандарти надання послуг, здійснювати пруденційний нагляд за фінансовими установами та т.д.;

– держава стимулює діяльність майнерів і розвиток ринку криптовалют. У тому числі шляхом фінансової підтримки інноваційних проєктів в області майнінгу, через регулювання цін на електроенергію (пільгові тарифи вночі), пільгове оподаткування та інші форми відповідно до законодавства України про інноваційну діяльність;

– кріптовібіржею може бути тільки юридична особа з мінімальним розміром статутного капіталу не менше 5 млн. грн (виключно грошовими коштами, не запозиченими і походження яких можна довести) на момент отримання ліцензії. Не менш 51% статутного капіталу має належати громадянам України, а до складу учасників кріптовібіржі можуть входити також державні органи та органи місцевого самоврядування,

неприбуткові організації та нерезиденти України;

- фінансова установа, яка надає послуги на ринку криптовалют, повинна мати сайт в доменній зоні верхнього рівня .ua, назва повинна збігатися із зареєстрованою на території України ТМ;

- анонімні рахунки в криптовалюті заборонені;

- криптовалютні операції можуть здійснюватися тільки через криптобіржі і пункти обміну криптовалют. З них необхідно сплачувати збір на пенсійне страхування;

- забороняється майнінг з повним або частковим використанням обчислювальних та інших засобів, що належать третім особам, без згоди третіх осіб.

Що кажуть експерти? У Bitcoin Foundation Ukraine (профільна українська громадська організація, що складається з представників бізнесу та експертів в області криптовалют, зокрема, майнінгового бізнесу, стартапів, венчурних фондів, розробок, пов'язаних з блокчейном і т.д.) позитивно оцінюють намір українського парламенту на законодавчому рівні закріпити криптовалюту як частину цивільних свобод. Таким чином, парламентарії бачать у розвитку криптоекономіки важливу інноваційну і прогресивну складову і, в цілому, підходять до питання з ліберальних позицій.

Разом з тим, необхідно наголосити про суттєву не опрацьованість обох законопроектів, неповноту термінології, а також дуже чітко прослідковується популізм. Виходячи з побаченого, можна зробити висновок в тому, що для роботи над обома проектами українські експерти ринку криптовалют не залучались. Обидва законопроекти рясніють законодавчими нестикуваннями, недостатнім ступенем розуміння галузевої специфіки. Найголовніше, що в них відсутнє - це мета прийняття. З сформульованих положень неможливо зрозуміти, на який соціальний ефект розраховують депутати, крім того, щоб потрапити в стрічки новин. Зокрема, в першому проекті привертає увагу те, що визначення терміна "криптовалюта" ставить її в один ряд з творами мистецтва, на які є права інтелектуальної власності, а значить, і роялті, і терміни охорони авторського права. Також нелогічно виглядає перспектива регулювання бартерних відносин (які має на увазі обмін) Нацбанком - тобто фінансовим регулятором. Крім того, за українським законодавством НБУ зобов'язаний забезпечувати стабільність тільки національної валюти - гривні, єдиною грошовою одиницею і законний засіб платежу на території України. Є нюанси і з визначенням криптовалюти як способу міни. Згідно діючих норм, договір міни є видом договору купівлі-продажу і регулюється усіма положеннями, які визначені для договорів купівлі-продажу. Таким чином, сторони такого договору можуть

зіткнутися з масою норм правового регулювання, яке не розраховане на операції з криптовалютами. Також з законопроектів незрозуміло, чи виникають якісь інші права громадян на криптовалюту, крім наслідків договору міни. Наприклад, чи можна її залишити у спадок, ділити як майно подружжя або передавати у заставу. У другому законопроекті (від 10.10.2017) є заяви про стимулювання майнінгу, але немає механізмів для його реалізації, в питаннях оподаткування обидва проекти посилаються на Податковий кодекс, куди зміни тільки планують вноситися. Законопроект 7381-1 привносить в сферу криптовалют надмірне регулювання, а вказана в ньому норма, що біржами можуть бути тільки українські компанії, відрізає країну від діючого ринку світової торгівлі криптовалютами і знижує інвестиційну привабливість. Обидва законопроекти ігнорують ICO.

Бум проведених останнім часом ICO вказує на те, що часто токени мають суто продуктове значення, не маючи нічого спільного з валютами як такими. Навіть саме поняття криптовалюта, можливо, відійде в минуле в найближчі роки. На його місце вийдуть багатофункціональні токени більш сучасних блокчейн-платформ. Забувши про регулювання tokenів інших видів, які також можуть мінитися і продаватися, ми ризикуємо породити новий правовий вакуум і нову низку зловживань від контролюючих органів.

Тому вкрай важливо легалізувати криптовалютні відносини в Україні. Що стосується концепції обох законопроектів, то не можна сказати, що Україна в питанні регулювання операцій з криптовалютами переймає досвід якоїсь країни: в них проглядаються елементи запозичення з регуляторного досвіду різних держав у цій сфері. Було б дуже доречно перед прийняттям закону про обіг криптовалюти в Україні вислухати думку експертів стосовно регулювання ринку криптовалют й, таким чином, зробити реальні кроки у бік створення сприятливих умов для ведення криптовалютного бізнесу.

Anetta ZIELIŃSKA

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Polska

ISTOTA EKOLOGISTYKI MIEJSKIEJ

W kontekście procesów logistycznych miasto postrzegane jest jako system gospodarczy, społeczny i przyrodniczy, złożony z wielu podsystemów funkcjonalnych otwartych na otoczenie zewnętrzne. Dlatego też miasto to system, w którym nieustannie realizowane są przepływy: ludzi, zwierząt, towarów, informacji, odpadów. Logistyka, jako funkcja procesów zarządzania